

Koronapandemiens langsiktige konsekvenser – andre delrapport

«Et bevis på at man trenger skolen, egentlig»

Denne rapporten viser at pandemien forsterket allerede eksisterende forskjeller blant elever, og at sårbare elever ble spesielt påvirket. Videre uttrykker ungdomsskolelærere bekymring for elevenes faglige progresjon, spesielt i norsk og matematikk, og elevene opplevde læringstap.

RAPPORT | SIST ENDRET: 26.06.2024

Tittel:

«Et bevis på at man trenger skolen, egentlig», Delrapport 2: Koronapandemiens langsiktige konsekvenser for elever på ungdomstrinnet

Rapporten:

[Last ned rapporten hos NIFU \(pdf\)](#)

Forfatter:

Frida Felicia Vennerød-Diesen, Cathrine Pedersen, Marlene Folkestad Persson, Patrick Lie Andersen og Jørn Ljunggren

ISBN:

978-82-327-0654-9 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-327-0655-6 (Papirutgave)

Utgiver:

NIFU

År:

2024

Rapportserie: Koronapandemiens langsiktige konsekvenser for elever på ungdomstrinnet

Prosjektet skal undersøke hvordan skolene jobbet for å dempe den negative påvirkningen

av pandemien, og langtidskonsekvenser for ulike elevgrupper. Selv om alle ungdomsskoleelever i Norge ble berørt av pandemien, var det betydelig variasjon i smitte, tiltaksbyrde og skolenes tilnærming mellom kommuner. Gjennom både kvalitative analyser av intervjuer med elever, lærere og skoleledere, og kvantitative analyser av ulike datakilder, vil prosjektet undersøke skolenes praksis og langtidskonsekvenser for elevene. Det legges spesiell vekt på å kartlegge geografisk og sosial variasjon. Prosjektet skal også identifisere læringspunkter fra pandemien, som potensielt kan benyttes til å styrke opplæringskvalitet og kriseberedskap i fremtiden.

NOVA og NIFU har tidligere levert et kunnskapsgrunnlag og metodegrunnlag fra prosjektet som den første delrapporten.

Denne andre delrapporten går i dybden på elevenes og lærernes opplevelser og erfaringer under pandemien for å kunne forstå konturene av hvilke konsekvenser pandemien kan føre med seg på sikt.

Prosjektet er et samarbeid mellom NOVA og NIFU på oppdrag fra Udir.

Hovedfunn

- Digital hjemmeskole svekket relasjonen mellom lærer og elev.
- Pandemien forsterket sosialt utenforskap.
- Elevene fikk mye ansvar for egen læring under pandemien.
- Sårbare elever har blitt mer negativt påvirket av pandemien enn andre elever.

Digital hjemmeskole svekket relasjonen mellom lærer og elev

Relasjonen mellom lærer og elev ble utfordret når all kommunikasjon foregikk digitalt. For mange elever var det en utfordring å ha kontakt via skjermen, og noen elever kviet seg for å kontakte læreren digitalt for å få hjelp med faglige spørsmål. Lærere forteller at det var viktig med hyppige samtaler med elevene, enten enkeltvis eller i små grupper. For mange lærere økte arbeidsmengden fordi kommunikasjonen med elevene skjedde på ulike digitale flater og til ulike tider av døgnet. Likevel opplever elevene at de i liten grad ble fulgt opp, og at de følte seg alene. Dette tyder på at selv om lærerne satte inn en større innsats, trengte mange elever enda mer i en vanskelig hverdag.

Pandemien forsterket sosialt utenforskap

Under nedstengingen mistet elevene skolen som en sosialiseringsarena. Det sosiale miljøet elevene imellom ble endret på grunn av lange perioder med hjemmeundervisning, og strenge regler for å møtes privat. Det ble legitimt å begrense hvor mange som kunne være med på sosiale treff, og dette førte til at ungdom som allerede følte seg utenfor ble ekskludert i enda større grad under pandemien.

Mens mange elever opplevde hjemmeskole som negativt, opplevde andre at digital hjemmeskole kunne være positivt for deres sosiale liv. Det finnes eksempler på elever i datamaterialet som trivdes med de digitale møteplassene for sin vennekrets. Samlet sett understreker funnene i rapporten likevel behovet for skolen som en sosial arena.

Elevene fikk mye ansvar for egen læring under pandemien

Det ser ut til å være spredning i hvordan elevenes læring ble påvirket av pandemien. Elevene fikk større ansvar for egen læring, og beskriver selv ulike måter det kan ha påvirket dem på, blant annet at flere tilla seg dårlige vaner og fikk lavere motivasjon for skolearbeid. Elevene forteller at dette gikk utover læringen, særlig når det gjelder matematikk og lesing. Elevene beskriver en hverdag med mye frihet, som noen erfarte som positivt, mens andre var negative til en mindre strukturert skoledag.

Skoleledere, lærere og andre ansatte i skolen uttrykker også en bekymring for elevenes ferdigheter i matematikk og lesing. Lærerne forteller at det var utfordrende å veilede og aktivisere elevene i undervisningen. Matematikk, norsk og praktiske og estetiske fag var blant de fagene lærerne trakk frem hvor det var mest utfordrende å engasjere elevene til å være aktive i egen læring.

Sårbare elever har blitt mer negativt påvirket av pandemien enn andre elever

Skoleledere, lærere og rådgivere i skolen har forsøkt å ivareta sårbare elever under pandemien, og satte inn ulike tiltak for å ivareta disse elevene. Tiltakene varierte noe mellom de ulike skolene, og i tillegg fungerte ikke de vanlige støttestrukturene i skolen som normalt under pandemien. Dette ser ut til å ha bidratt til at sårbare elever har blitt mer negativt påvirket av pandemien, og at eksisterende forskjeller er blitt forsterket.

Skoleledere, lærere og andre ansatte er imidlertid også bekymret for utviklingen hos elevene på ungdomsskolen generelt, ikke bare for sårbare elever. Bekymringen handler blant annet om elevenes sosiale kompetanse og utholdenhet i vanskelige situasjoner. Skolene erfarer også en økning i bekymringsfullt fravær etter pandemien. Mulige årsaker til dette vil utforskes videre i sluttrapporten fra prosjektet, som kommer i 2025.